

Slettsnok *Coronella austriaca* i Marker, Østfold

INGVAR SPIKKELAND & LEIV BAKKE

Spikkeland, I. & Bakke, L. 1999. Slettsnok *Coronella austriaca* i Marker, Østfold. *Natur i Østfold* 18(1): 28-30.

Slettsnok *Coronella austriaca* rapporteres fra Store Le-området i Marker kommune, og dette er første publiserte funn av slettsnok fra Marker. I 1978 ble en slettsnok hunn som målte 92 cm observert på Sundsdal ved Store Le. Denne hunnen fikk 12 unger utpå høsten. Det foreligger også ubekreftede meldinger om slettsnok fra et nærliggende område i 1998.

Ingvar Spikkeland, Buer, 1870 Ørje. E-post: ingvar.spikkeland@riff.hiof.no
Leiv Bakke, 1870 Ørje

Innledning

Slettsnok *Coronella austriaca* en sørlig, varmekrevende art, som her i landet bare forekommer i kystområdene fra svenskegrensa til Stavanger. Arten er gitt status «sårbar» på den norske rødlista (Størkersen 1992), mens den i Østfold er regnet som «usikker» (Viker 1990). Slettsnokens typiske biotop er tørre og solrike bakker med buskvegetasjon eller blandingsskog. Den synes å foretrekke steinete og variert terreng hvor det er lett å finne skjul og gode overvintringsplasser, og hvor det er godt med byttedyr.

Når det gjelder Østfold, er slettsnoken først og fremst observert i områdene sør for Raet, men med enkeltobservasjoner så langt nord som Eidsberg i fylkets nordlige og indre deler (Hardeng 1997, 1998). Ved Haldensvassdraget er slettsnoken ikke angitt lenger nord enn til Skotsberg, som ligger i det smale sundet mellom Aremarksjøen og Aspern i Aremark kommune (Hardeng 1997). I tilgrensende områder på svensk side er arten kjent fra Store Le-området i Dalsland (Karvik 1964, Hagstrøm & Proschwitz 1984).

Nebba-området i Marker

I tillegg til de opplysninger som er gitt av Hardeng (1997, 1998), er slettsnoken også registrert i de sørøstlige delene av Marker kommune, nærmere bestemt på halvøya Nebba ved Store Le. Siden arten er utbredt lenger sør ved Store Le, er det ikke overraskende at den også finnes her.

Området oppfyller utvilsomt slettsnokens miljøkrav svært bra. På Nebba består terrenget langs Store Le gjerne av sørvestvendte, solrike og steinete bakker med åpen vegetasjon. Området har et varmt sommerklima. Store Le ligger dessuten ofte åpen hele vinteren omkring Nebbas sørlige del, og gir dermed også et relativt mildt klima vinterstid. Dette gjenspeiles i områdets flora, som inneholder mange varmekrevende samt en del sjeldne arter, f.eks. myrteleg *Thelypteris palustris*, knollmjødukt *Filipendula vulgaris*, trefingersildre *Saxifraga tridactylites* og dronningstarr *Carex pseudocyperus*, samt relativt store fore-

Slettsnoken har rund pupill til forskjell fra huggormens vertikale spaltepupill. Foto (utsnitt): Jørn Bøhmer Olsen.

komster av bergperikum *Hypericum montanum* og blodstorkenebb *Geranium sanguineum*. Geologisk domineres området av Ørjemylonittsonen, en opptil 5 km bred skyvesone mellom Østfold- og Romerikskomplekset (Berthelsen et al. 1996). Denne sonen strekker seg fra Store Le ved Nebba og nordvestover langs Øymark-, Rødenes- og Hemnessjøen til Nordre Øyeren. Sonen inneholder varierte og ofte forskifrete bergarter, og danner mange steder blokkmark og steinrøyser, f.eks. langs Store Le.

Forekomst av slettsnok

Observasjonene av slettsnok på Nebba er gjort av Leiv Bakke på 1970-tallet. I dette området forekom også de andre fire krypdyrartene i Norge, inklusive buorm *Natrix natrix*.

Slettsnok ble observert på tre steder (fig. 1): Ved Torgrimsbu (PL 57,83), Sundsdal (PL 574,817) og ved Store Le vest for Torgrimsbu (PL 56,82). Arten ble observert mange ganger, spesielt ved Sundsdal. Sommeren 1978 ble en stor slettsnok observert ved Sundsdal nesten daglig. Det var en hunn som fikk 12 unger. Alle ungene ble observert tidlig i oktober, og en av dem ble også fanget med hendene. Slettsnokhunnen ble utover sommeren så vant til mennesker at den kunne observeres på nært hold. Ved hjelp av en hyssing som ble lagt ut i slangens lengde, ble den målt til 92 cm. Selv om målemetoden neppe er helt nøyaktig, kan en likevel slå fast at dette var en av de største slettsnokene som er observert i Norge. Dolmen (1993) angir 89 cm som største observerte lengde for slettsnok i Norge, mens 83 cm angis fra Sverige (Cedhagen & Nilson 1991).

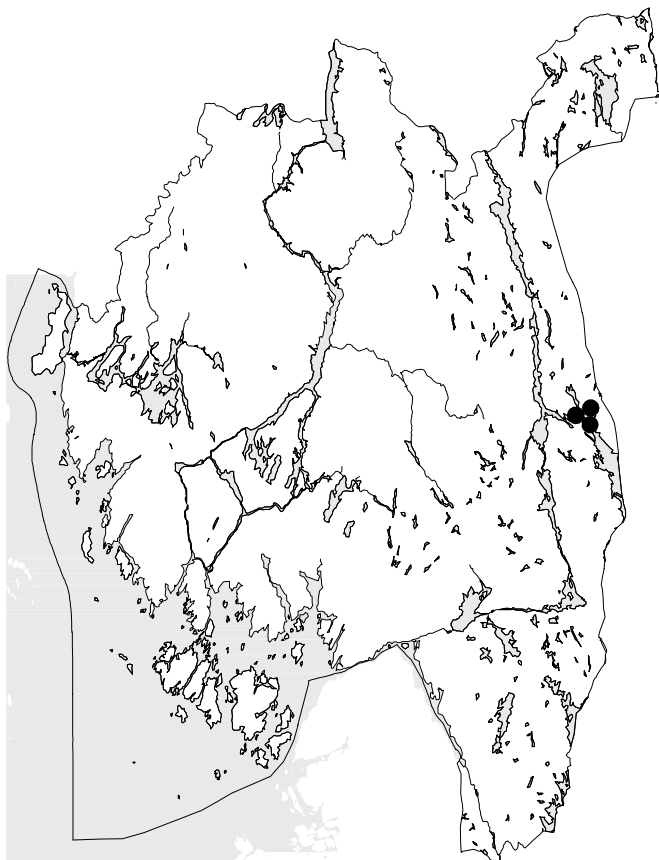

Fig. 1. Observasjoner av slettsnok (*Coronella austriaca*) i Marker

Observert i 1998?

I tillegg til observasjonene gjort av Leiv Bakke på 1970-tallet, foreligger det også ubekreftede rapporter om slettsnok-observasjoner fra Nebbas sørligste del (PL 60,78 ED50) fra 1998. Det er derfor sannsynlig at slettsnok fortsatt lever i beste velgående på Nebba. Også langs Øymarksjøens østside finnes det flere områder som oppfyller slettsnokens biotopkrav på en utmerket måte, og det ville ikke være overraskende om arten også finnes der.

Litteratur

- Berthelsen, A., Olerud, S & Sigmond, E.M.O. 1996. *Geologisk kart over Norge, berggrunnskart OSLO 1:250000*. Norges geologisk undersøkelse.
- Cedhagen, T. & Nilson, G. 1991. *Grod- og kråldjur i Norden. En fälthandbok om vattensalamandrar, grodor, paddor, skölpaddor, ödlor och ormar*. Fälthandboken. 141 s.
- Dolmen, D. 1993. *Feltherpetologisk guide*. Universitetet i Trondheim. Vitenskapsmuseet. 36s.
- Hagström, T. & Proschwitz, T. von 1987. Reptiler och amfibier i Dalsland - förekomst, levnadssätt och tendenser. *Vestgöta-Dal 1987*: 156-175.
- Karvik, N.-G. 1964. The terrestrial vertebrates of Dalsland, SW Sweden. *Acta Vertebratica* 3: 1-239.
- Hardeng, G. 1997. Slettsnok *Coronella austriaca* i Østfold. *Natur i Østfold* 16(1-2): 41-46.
- Hardeng, G. 1998. Slettsnok i Østfold, supplement. *Natur i Østfold* 17(1-2): 35-36.
- Størkersen, Ø. R. 1992. Truete arter i Norge. Direktoratet for naturforvaltning. *DN-rapp. 1992-6*: 1-89.
- Viker, M. 1990. Truede virveldyr i Østfold. *Fylkesmannen i Østfold, miljøvernavdelingen., rapp. 1990-10*: 1-231.